

Assen, 16 september 2016
Ons kenmerk 201502262-00654839

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHE INZAKE VERGUNNING OP BASIS VAN ARTIKEL 19D VAN DE NATUURBESCHERMINGSWET 1998 (NB-WET 1998)

1. De aanvraag

1.1. Datering en inhoud van de aanvraag

U, de heren H.W. ten Have, G. Leeveer en D. Truijens, hebt namens respectievelijk Duurzame Energieproductie Exloërmond B.V., Raedthuys Windenergie B.V. en Windpark Oostermoer Exploitatie B.V. een aanvraag voor een vergunning op basis van artikel 19d van de Nb-wet 1998 ingediend. U heeft Pondera Consult B.V. gemachtigd voor deze aanvraag. De aanvraag is door ons ontvangen op 11 september 2015.

Uw aanvraag maakt deel uit van deze beschikking. U hebt de volgende documenten meegestuurd, die geacht worden onlosmakelijk met uw aanvraag te zijn verbonden:

- gedateerd en ondertekend aanvraagformulier met nadere uitwerking (bijlage 1);
- overzichtstekening van het windpark;
- lijst met coördinaten en perceelsnummers van de windturbines;
- Passende Beoordeling, met achtergronddocumenten (onderzoek naar vleermuizen voor het MER over het windpark, onderzoek naar vliegbewegingen van ganzen en zwanen in Oost-Drenthe en Natuurtoets voor het windpark);
- overzichtskaarten van de ligging van het windpark ten opzichte van de Natura 2000-gebieden;
- toets bouw Windpark De Drentse Monden – Oostermoer en additionele depositie (waaronder AERIUS-berekening van de beoogde (tijdelijke) depositie van stikstof ten behoeve van het voornemen);
- uittreksels uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel;
- gedateerde en ondertekende machtigingen van de aanvragers aan Pondera.

Op ons verzoek hebben wij op 7 oktober 2015 de volgende aanvullende gegevens van u ontvangen:

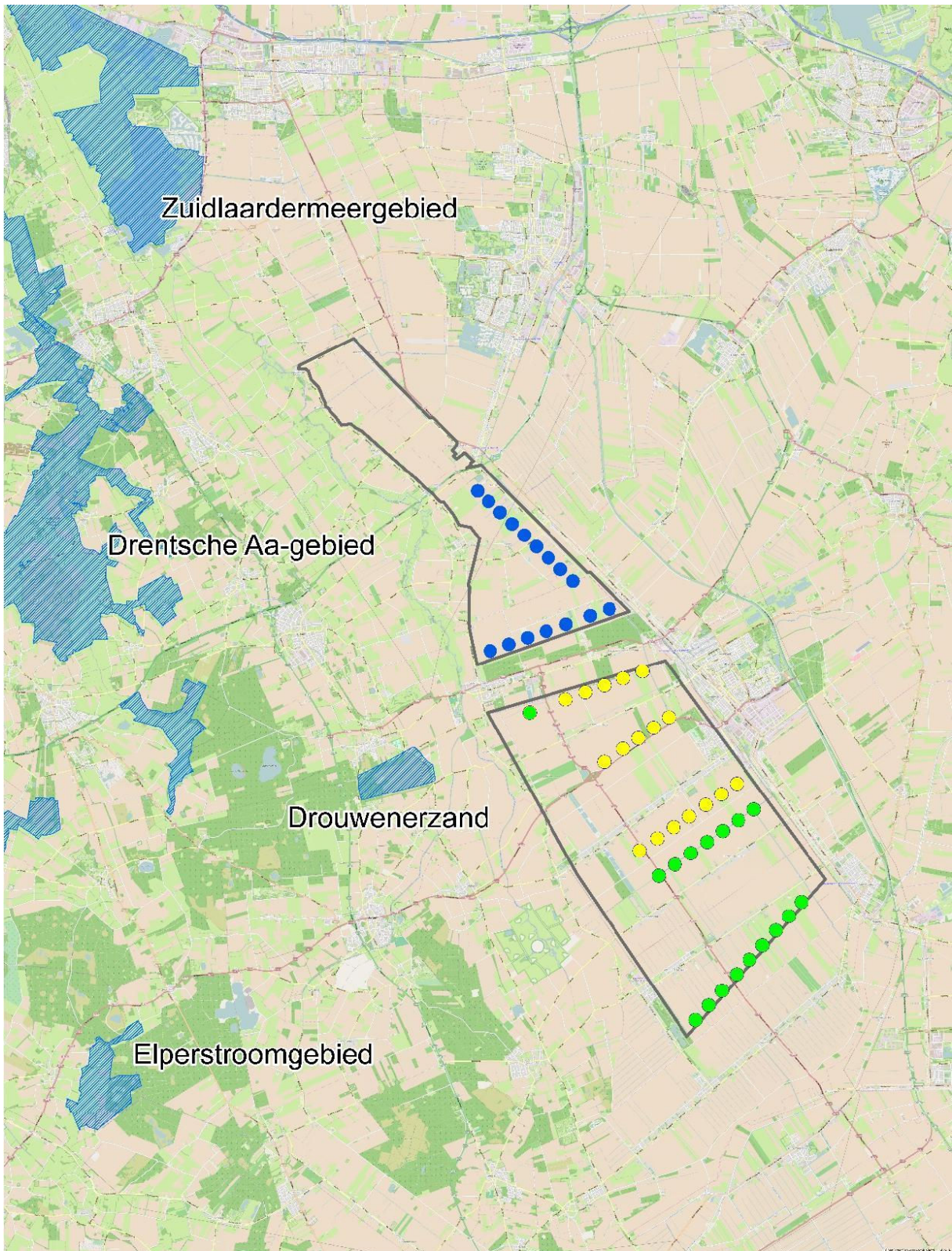
- Een AERIUS berekening van de verwachte NO_x en NH_3

Op 18 november 2015 hebben wij van u een erratum ontvangen (wijzigingen tabel 7.1 en paragraafverwijzingen pagina 45 Passende Beoordeling)

1.2. Het voornemen

Uw voornemen bestaat uit het oprichten van drie windmolenparken die samen het aangevraagde windmolenpark vormen. Het project omvat een 50-tal windturbines met een gezamenlijke capaciteit van circa 150 Megawatt aan elektriciteit en is genaamd 'Windpark De Drentse Monden - Oostermoer', vanaf nu aangeduid als 'windpark'. De voorbereidingen voor de bouw zijn voorzien in 2018, de daadwerkelijke bouw van de molens is voorzien in 2019 en 2020. Het gebied waarin de windturbines zullen komen bevindt zich in de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn. Het windpark is aangegeven in figuur 1.

Figuur 1: Locatie van het Windpark met turbines

De gronden zijn eigendom van de initiatiefnemer(s), danwel er is met de betreffende eigenaar overeenstemming bereikt over het gebruik van de gronden ten behoeve van de bouw en exploitatie van het Windpark.

Er is op het moment van de aanvraag nog geen definitieve keuze gemaakt voor het type windturbine dat zal worden gebruikt. In de aanvraag is gekozen voor het 'worst case' type turbine voor het bepalen van de effecten.

2. Het wettelijk kader

2.1. Vergunningplicht en de wet

De vergunningplicht vindt zijn grondslag in artikel 19d, eerste lid, van de Nb-wet 1998. Dat artikel luidt als volgt:

Het is verboden zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, van gedeputeerde staten of, ten aanzien van projecten of andere handelingen als bedoeld in het vierde lid, van Onze Minister, projecten of andere handelingen te realiseren onderscheidenlijk te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstelling de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

2.2. Bevoegd gezag

In de gewijzigde Nb-wet 1998 is vastgelegd dat er voor besluiten voor effecten op Natura 2000-gebieden (art. 19d) altijd sprake is van één bevoegd gezag. Hierbij geldt dat de gedeputeerde staten van de provincie, waarin deze gebieden helemaal of grotendeels liggen, bevoegd zijn (art. 2, lid 1 en 2a, lid 1). Voor uw aanvraag is dit de Provincie Drenthe.

2.3. Relevante Natura 2000-gebieden

De aangevraagde activiteit heeft mogelijk negatieve effecten op de omliggende Natura 2000-gebieden, in dit geval het Zuidlaardermeergebied, Drentsche Aa, Drouwenerzand, Elperstroom, Bargerveen, Lieftingsbroek en de Duitse gebieden Emstal Latten-Papenburg, Rheiderland en Ems.

Naast de artikelen over de vergunningplicht (artikel 19d tot met 19g) is ook de paragraaf over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) in de Nbwet van toepassing. Daarbij zijn tevens het Besluit grenswaarden PAS en de Regeling PAS belangrijk.

Op basis van de aangeleverde AERIUS-berekeningen hebben we vastgesteld dat de aangevraagde situatie een stikstofdepositie veroorzaakt die lager is dan de grenswaarden voor de betrokken Natura 2000-gebieden.

3. Procedure

3.1. Algemeen

De aanvraag is op 11 september 2015 door ons ontvangen. Op 18 november 2015 is een ontvangstbevestiging aan u verzonden. Een kopie van de aanvraag en een afschrift van de ontvangstbevestiging aan u zijn op dezelfde datum verzonden aan het Ministerie van Economische Zaken, Gedeputeerde Staten van Groningen en aan de Colleges van Burgemeester en Wethouders van Aa en Hunze en Borger-Odoorn. Gedeputeerde Staten en de beide Colleges zijn daarbij op basis van artikel 44, derde lid, van de Nb-wet in de gelegenheid gesteld om binnen acht weken na de op de ontvangstbevestiging vermelde datum een zienswijze in te brengen.

3.2 Rijkscoördinatieregeling

Voor dit project is in artikel 9b, eerste lid, aanhef en onder a van de Elektriciteitswet 1998 bepaald dat op de besluitvorming de Rijkscoördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) van toepassing is. De mogelijk mee te coördineren besluiten zijn aangewezen in het Uitvoeringsbesluit rijkscoördinatieregeling energieinfrastructuurprojecten. Bij brief van 18 september 2015 heeft de Minister van Economische Zaken (EZ) ons laten weten dat onder andere de benodigde vergunning in het kader van de Nb-wet 1998 onderdeel uitmaakt van deze procedure. Dat wil in dit geval zeggen dat de besluiten die nodig zijn voor het Windpark gezamenlijk worden voorbereid, waarbij deze procedure wordt gecoördineerd door de Minister van EZ.

Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is in combinatie met artikel 3.31 van de Wro van toepassing op de voorbereiding van de besluiten die onder de Rijkscoördinatieregeling vallen. Dat betekent onder andere dat de besluiten de uniforme openbare voorbereidingsprocedure doorlopen. Dit geldt ook voor besluiten waarvoor zonder rijkscoördinatieregeling afdeling 3.4 van de Awb niet van toepassing zou zijn. De procedure behelst onder meer dat van een besluit eerst een ontwerp ter inzage wordt gelegd voordat een definitief besluit wordt genomen.

In de rijkscoördinatieregeling is eveneens bepaald dat de aangewezen minister voor alle besluiten gezamenlijk toepassing kan geven aan de artikelen 3:11, eerste lid en 3:12 van de Awb. Dat wil in dit geval zeggen dat de Minister van EZ zorgdraagt voor kennisgeving en ter inzagelegging van de besluiten die nodig zijn voor het windpark.

3.3 Zienswijzen

Van 4 maart 2016 tot en met 20 april 2016 heeft het ontwerpbesluit ter inzage gelegen.

Er zijn ons twee zienswijzen doorgezonden door het Ministerie van EZ. Voor de inhoudelijke beoordeling daarvan verwijzen wij naar de zienswijzennota van het Ministerie van EZ. De zienswijzen hebben tot twee aanpassingen in deze beschikking geleid, namelijk:

- In figuur 1 is een turbine die vermeld stond als turbine van Raedthuys gecorrigeerd naar turbine van DEE, conform de aanvraag;
- In voorschrift C. onder c. is de tekst 'verstoring van vogels', vervangen door 'verstoring van kleine zwaan, toendrarietgans en kolgans'.

4. Effecten van het voornemen

4.1. Is er sprake van significant negatief effect?

Er kan gesteld worden dat er sprake is van een significant negatief effect als ten gevolge van menselijk handelen een instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied niet gehaald zal worden.

Op voorhand konden deze effecten niet uitgesloten worden. Daarom is ten behoeve van het windpark een Passende Beoordeling (PB) opgesteld. In de volgende paragraaf worden in het kort de strekking en conclusies van deze PB weergegeven

4.2. De Passende Beoordeling

In de MER die voor het windpark is opgesteld staat welke effecten op het milieu – inclusief landschap en natuur - er te verwachten zijn van twee hoofdalternatieven, een variant op beide hoofdalternatieven en het voorkeursalternatief (VKA). Voor het VKA is onderzocht wat de effecten zijn van een combinatie van worst-case aannames. Ten eerste een lage ashoogte met een grote rotordiameter. Dit vanwege de tiplaaagte en de grootte van de rotor: hoe lager de tip aan de onderzijde, hoe conservatiever/meer worst case. Ten tweede een hoge ashoogte met een kleine rotordiameter. De combinatie van een lage ashoogte met een grote rotordiameter is conservatief en laat het maximum effect zien.

Voor de betreffende milieuaspecten zijn verschillende rapporten opgesteld waarin per aspect een effectbeschrijving en mogelijke mitigerende en/of compenserende maatregelen zijn opgenomen. Eén van de rapporten is de PB. Hierin zijn de effecten onderzocht van de aanleg en de exploitatie van het VKA voor het windpark op de beschermde natuurgebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, zijnde Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten.

Het plangebied

Het plangebied maakt onderdeel uit van de Drentse Veenkoloniën, een relatief open landschap met grootschalige akkerbouwgebieden. Maïs, graan, aardappels en suikerbieten worden het meest verbouwd. Verspreid over het gebied komen ook kleinere graspercelen voor. Er liggen verschillende Natura 2000-gebieden in de omgeving (binnen een straal van 25 km) van het plangebied, namelijk Zuidlaardermeergebied, Drentsche Aa-gebied, Drouwenerzand, Elperstroomgebied, Lieftingsbroek en Bargerveen. Voor wat betreft Duitsland liggen de Natura 2000-gebieden Emstal von Latten bis Papenburg, Rheiderland en Ems binnen deze 'cirkel'.

De effecten

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Er is dus met zekerheid geen sprake van verlies van areaal van de **beschermde habitattypen** door ruimtebeslag. Verder is er geen sprake van relevante emissies van schadelijke stoffen naar lucht, water of bodem of van veranderingen in grond- of oppervlaktewateren. Effecten op beschermde habitattypen als gevolg van externe werking zijn daarom ook niet aan de orde. Ten aanzien van de emissies naar de lucht zie ook paragraaf 4.3.

Het Drentsche Aa-gebied en Ems zijn aangewezen voor enkele **diersoorten** van bijlage II van de Habitatrichtlijn. Deze soorten zijn gebonden aan deze gebieden en komen er dus niet of niet ver buiten. Het windpark ligt op tenminste 5 kilometer afstand van deze gebieden. Van verstoring van deze soorten of verslechtering van hun habitats als gevolg van het windpark is daarom geen sprake.

Van de eerder genoemde Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied zijn alleen het Zuidlaardermeergebied, het Bargerveen, Emstal Lathen-Papenburg en Rheiderland aangewezen voor een aantal **soorten broedvogels en niet-broedvogels** in het kader van de Vogelrichtlijn. Om verschillende redenen - met name de grote afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden - zijn significant negatieve effecten op broedvogels door verstoring (inclusief sterfte) door de aanleg en het gebruik van het windpark op voorhand uit te sluiten. Broedvogels zijn vooral actief in de Natura 2000-gebieden zelf en de onmiddellijke omgeving ervan. De enige soorten die wel negatieve effecten kunnen ondervinden zijn de niet-broedvogels kleine zwaan, kolgans en toendrarietgans. Hieronder wordt dit nader toegelicht.

Nadere toelichting op mogelijke negatieve effecten op niet-broedvogels

De effecten op de genoemde vogelsoorten (allen niet-broedvogels) betreft verstoring tijdens de aanlegfase. In de gebruiksfase is er behalve verstoring ook kans op aanvaring met de windmolens.

De tijdelijke verstoringseffecten in **de aanlegfase** hebben vooral te maken met de werkzaamheden die moeten worden verricht. Te denken valt aan effecten als geluid, beweging en trillingen als gevolg van aanleg en gebruik van ontsluitingswegen, heen en weer rijden van (vracht)auto's en het (mogelijk) heien van funderingen voor de windturbines. Ook kan door de werkzaamheden op beperkte schaal, lokaal tijdelijk habitatverlies optreden, overigens zoals aangegeven niet binnen de genoemde Natura 2000-gebieden. Doordat de realisatie van het windpark gefaseerd plaats zal vinden, is het voor de vogels mogelijk om in een ander deel van het plangebied of in de onmiddellijke nabijheid daarvan te foerageren.

In de **gebruiksfase** van het windpark kan het agrarisch gebied in de directe omgeving van de windmolens voor met name toendrarietgans, kolgans en kleine zwaan door de aanwezigheid van het beoogde windpark en de mogelijk versturende werking van de turbines minder geschikt worden als foerageergebied. Dit kan uiteindelijk mogelijk een negatief gevolg hebben voor de instandhoudingsdoelen voor deze soorten van het Bargerveen en het Zuidlaardermeergebied.

Onderzocht is hoe de afname van potentieel foerageergebied zich verhoudt tot het totaal aan potentieel beschikbaar foerageergebied in de ruime omgeving van de beide Natura 2000-gebieden. Uit dit onderzoek blijkt dat er in de regio een ruim overschot is aan potentieel foerageergebied voor alle drie de vogelsoorten. Daarbij geldt dat de berekeningen zijn uitgevoerd voor de varianten in de MER en dat hierbij derhalve uit is gegaan van een groter aantal windturbines dan waar in het VKA sprake van is. In alle situaties (aantallen windturbines) blijkt sprake van een ruim overschot.

Ook is onderzocht wat de invloed van de windmolens is op de instandhoudingsdoelen van het Bargerveen en het Zuidlaardermeergebied als gekeken wordt naar sterfte van vogels na aanvaring met de turbines. Ook hier is gekozen voor een worst-case benadering bij het voorspellen van aantallen slachtoffers. Uit de berekeningen (zie tabel 1) blijkt dat de jaarlijkse sterfte voor toendrarietgans en kolgans onder de zogenaamde 1% mortaliteitsnorm (het aantal individuen van een soort dat jaarlijks overlijdt x de grootte van de populatie x 0,01) blijft. Over deze norm bestaat jurisprudentie van de Raad van State¹. Effecten die onder de norm blijven kunnen worden beschouwd als verwaarloosbaar. Voor de kleine zwaan is het aantal slachtoffers per jaar berekend op minder dan 1, oftewel verwaarloosbaar.

Tabel 1

Soort	Slachtoffers	1% norm	populatie
<i>Zuidlaardermeer</i>			
Toendrarietgans	5-7	9,0	3.900
Kolgans	2-3	16,4	5.850
<i>Bargerveen</i>			
Toendrarietgans	3-5	53,2	23.113

Wanneer vogels door een windparkopstelling hun voedsel- of rustgebied niet kunnen bereiken of dergelijke gebieden in belangrijke mate minder functioneel worden is sprake van barrièrewerking. Door gaten en ruimte in de (lijn)opstellingen van de turbines blijven belangrijke foerageergebieden bereikbaar. Alleen in deelgebied De Drentse Monden kan er wel sprake zijn van enige hinder als de vogels tot enkele kilometers moeten omvliegen, maar dit leidt naar verwachting niet tot het onbereikbaar worden van foerageer- of rustgebieden.

Om te kunnen beoordelen of het aantal aanvaringsslachtoffers na realisatie van het windpark gelijke tred houdt met de aantallen die op basis van modellen zijn voorspeld, is een voorschrift opgenomen voor monitoring.

Effecten op vleermuizen

Uit het rapport 'Vleermuizen in Noordoost-Drenthe' dat ten behoeve van de MER voor het windpark is opgesteld blijkt dat het aantal vleermuizen in het plangebied gering is. Belangrijkste reden is het open,

¹ Uitspraak nr. 200801465/1/R2

karakter van het landschap. Op de vleermuizen die in het gebied aanwezig zijn, zijn overigens geen instandhoudingsdoelstellingen in het kader van een nabijgelegen Natura 2000-gebied van toepassing.

Conclusie

Uit de Passende Beoordeling (PB) blijkt dat er als gevolg van het realiseren van het windpark geen negatieve effecten zijn te verwachten op door de Habitatrichtlijn beschermde habitattypen en diersoorten binnen de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Ook de effecten op broedvogelsoorten die op basis van de Vogelrichtlijn zijn beschermd, zijn nihil. Op basis van de PB komt naar voren dat significant versturende effecten (inclusief sterfte) met zekerheid zijn uit te sluiten. Negatieve effecten op enkele niet-broedvogelsoorten zijn op voorhand niet uit te sluiten. Deze effecten zijn onderzocht. Significant negatief versturende effecten (inclusief sterfte) kunnen op basis van dit onderzoek met zekerheid worden uitgesloten.

Om te kunnen beoordelen of het aantal aanvaringsslachtoffers na realisatie van het windpark gelijke tred houdt met de aantallen die op basis van modellen zijn voorspeld, is een voorschrift opgenomen voor monitoring.

4.3 Effecten als gevolg van stikstof

Stikstofeffecten worden sinds het Programma Aanpak Stikstof (PAS) op 1 juli 2015 in werking is getreden, beoordeeld volgens de PAS-systematiek. De effecten worden berekend door het programma AERIUS. Het PAS is in zijn geheel al passend beoordeeld. Het PAS gaat kort gezegd uit van het toedelen van ontwikkelingsruimte (depositie) aan projecten, totdat deze ontwikkelingsruimte geheel is uitgegeven.

Heeft een project een stikstofdepositie van meer dan 3 mol/ha/jaar op een beschermd habitatype in een Natura 2000-gebied, dan kan hiervoor geen vergunning worden verleend. Bij een depositie tussen de 1 en 3 mol/ha/jaar is het project vergunningplichtig en bij een depositie tussen de 0,05 mol/ha/jaar en 1 mol/ha/jaar geldt een meldingsplicht. Als de depositie lager is dan 0,05 mol/ha/jaar is een project vergunningvrij.

In de gebruiksfase zijn er als gevolg van het windpark verwaarloosbare stikstofeffecten aangezien het aantal verkeersbewegingen minimaal is (een windturbine wordt minder dan eens per maand bezocht door middel van een bestelbusje voor regulier onderhoud en inspectie). Alleen tijdens de aanleg van het windpark is in potentie sprake van relevante stikstofemissie en kan effect door stikstofdepositie optreden, vooral door diverse transport- en graafwerkzaamheden.

Om duidelijkheid te krijgen over de effecten van stikstofdepositie als gevolg van de aanlegfase van het Windpark is een AERIUS-berekening gemaakt. Deze berekening is als bijlage bij deze beschikking gevoegd. Uit deze berekening blijkt dat de depositie ten hoogste 0,04 mol/ha/jaar bedraagt op een habitatype in het Drouwenerzand. Dit betekent dat deze effecten als niet-significant kunnen worden aangemerkt, ook als ze structureel van aard zouden zijn. Zoals eerder opgemerkt treden ze echter alleen op in de aanlegfase van het windpark.

4.4 Cumulatie van effecten

Gebleden is uit de PB dat als gevolg van het geplande windpark geen of hooguit verwaarloosbare effecten zullen optreden op habitattypen of soorten waarvoor de nabijgelegen Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. De effecten zijn dusdanig klein, dat het in cumulatie met effecten van andere projecten in de omgeving nooit de oorzaak kan zijn voor het optreden van significant negatieve effecten.

Overigens zijn op dit moment geen Nbwet-vergunde maar nog niet gerealiseerde projecten bekend, die de omvang en kwaliteit van slaapplaatsen van kleine zwaan, toendrarietgans en kolgans in het

Zuidlaardermeergebied en het Bargerveen zouden kunnen aantasten. Significant negatieve effecten kunnen derhalve ook met inbegrip van cumulatieve effecten worden uitgesloten.

5. Toetsing aan artikelen 19d en 19e van de Nb-wet 1998

Naast de aandacht voor het bepaalde in artikel 19d, zie hiervoor, is er ook aanleiding om het bepaalde in artikel 19e, onder c, van de Nb-wet 1998, bij de motivering van deze vergunning te betrekken, daar waar het gaat om de bepaling dat gedeputeerde staten bij het verlenen van een dergelijke vergunning rekening houden met "vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, alsmede regionale en lokale bijzonderheden".

De in artikel 19e van de Nb-wet 1998 genoemde aspecten verzetten zich niet tegen de verlening van dit besluit; evenmin zijn er andere vereisten relevant die weigering zouden rechtvaardigen.

6. Besluit

Hierbij komen wij tot het oordeel, mede gelet op hetgeen wat is overwogen in paragraaf 4, dat de aangevraagde vergunning kan worden verleend.

7. Voorschriften

Zoals gebruikelijk, maakt de aanvraag inclusief bijlagen onlosmakelijk deel uit van deze vergunning.

Wij verlenen de gevraagde vergunning op basis van artikel 19d Nbwet onder de volgende voorwaarden:

- A. Het windpark dient te worden gerealiseerd zoals in deze beschikking en de bijbehorende stukken staat aangegeven.
- B. Uiterlijk drie maanden voor de start van de bouwwerkzaamheden wordt een gezamenlijk monitoringsplan van alle windparken ter goedkeuring aan ons voorgelegd. Het bevoegd gezag besluit op het plan binnen 8 weken na ontvangst. Pas nadat goedkeuring is gegeven, mag gestart worden met de bouwwerkzaamheden.
- C. Na het in gebruik stellen van het gehele windpark, maar minimaal vanaf één jaar na in gebruik name van het eerste deelpark dient tot en met drie jaar na het in gebruik stellen van het laatste deelpark uit figuur 1 monitoring plaats te vinden conform het door ons goedgekeurde monitoringsplan. Door monitoring wordt door de aanvragers in ieder geval onderzoek gedaan naar:
  - a. aantal aanvaringssslachtoffers van kleine zwaan, toendrarietgans en kolgans;
  - b. de omstandigheden waaronder de slachtoffers vallen;
  - c. verstoring van kleine zwaan, toendrarietgans en kolgans.
- D. Wanneer uit de monitoring blijkt dat er onvoorziene significant negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende soorten, dan worden in overleg met ons zo snel mogelijk maatregelen getroffen om deze effecten ongedaan te maken danwel te beperken.

8. Procedure en samenhangend besluiten

Dit besluit is één van de besluiten die nodig zijn voor Windpark De Drentse Monden-Oostermoer. Daarom is ook op dit besluit de rijkscoördinatieregeling van toepassing (zie paragraaf 3.2).

De minister van EZ heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor Windpark De Drentse Monden-Oostermoer bevorderd. Onderhavig besluit is samen met het inpassingsplan en andere besluiten als volgt voorbereid:

- op 3 maart 2016 en 14 maart 2016 is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen;

- op 2 maart 2016 is door de Minister van EZ een ontwerp van het besluit gezonden aan Duurzame Energieproductie Exloërmond B.V., Raedthuys Windenergie B.V. en Windpark Oostermoer Exploitatie B.V. gezonden;
- het ontwerp van het besluit heeft van 4 maart 2016 tot en met 20 april 2016 ter inzage gelegen bij de gemeente Aa en Hunze, Spiekersteeg 1, 9461 BH Gieten, de gemeente Borger-Odoorn, Hoofdstraat 50, 7875 AD Exloo en de gemeente Stadskanaal, Raadhuisplein 1, 9501 SZ Stadskanaal;
- er zijn diverse spreekuren georganiseerd in de regio, op 21, 22, 29 en 30 maart en op 6, 7 en 12 april 2016, waarbij de mogelijkheid werd geboden mondeling zienswijze naar voren te brengen.

9. Rechtsmiddelen

Belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend op het ontwerpbesluit kunnen tegen dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Een belanghebbende die redelijkerwijs niet kan worden verweten dat hij geen zienswijze naar voren heeft gebracht op het ontwerp van het desbetreffende besluit kan ook beroep instellen.

Op dit besluit is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Het wordt aanbevolen in het beroepschrift te vermelden dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

mevrouw M. Volkert-Bredewold,

Teamleider team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Bijlagen:

Onderdeel van dit besluit is de vergunningaanvraag van 17 september 2015 inclusief bijlagen, inclusief de aanvulling van 7 oktober 2015 en het erratum van 18 november 2015.